

اشاره

در سفرم به زاهدان، در اواخر مهرماه سال گذشته، که برای شرکت در نشست دبیران استان سیستان و بلوچستان انجام شد، خانم حمیده شهبازی، از دبیران استان، نیز در نشست حضور داشت. وی نمونه‌هایی از ابزارهای کمک‌آموزشی را که خود به تدریج فراهم کرده بود و در تدریس از آن‌ها بهره می‌برد همراه داشت. بهتر دیدم گفت‌وگویی مستقل، هر چند کوتاه، با وی انجام دهم تا سایر همکاران از فعالیت‌های وی مطلع شوند.

● لطفاً خودتان را معرفی کنید.

○ حمیده شهبازی. دبیر تاریخ ناحیه یک زاهدان، دبیرستان فاطمیه

● چند سال سابقه کار دارید؟

○ ۲۷ سال

● در چه پایه‌هایی تدریس می‌کنید؟

○ در همه پایه‌های دبیرستان. سال دوم و سوم رشته علوم انسانی؛ تاریخ ایران و جهان (۱) و تاریخ ایران و جهان (۲). در سال چهارم رشته انسانی، درس تاریخ‌شناسی که بیشترین ابزار کار را برای معلم تاریخ می‌طلبد؛ در سال سوم تجربی و ریاضی، درس از ابزار، اشیاء و تصاویر هم برای درس تاریخ معاصر که از دوره‌های باستان ایران مطلب را شروع کرده و همچنین برای بخش معاصر، که برای دانش‌آموزان به ذهن نزدیک‌تر می‌باشد، استفاده می‌کنم.

● آیا دانش‌آموزان شما به درس تاریخ علاقمندند؟ دانش‌آموزان رشته تجربی و ریاضی بیشتر به درس تاریخ علاقه دارند یا دانش‌آموزان رشته علوم انسانی؟

○ عده‌ای از دانش‌آموزان به درس تاریخ علاقمندند. دانش‌آموزان در رشته علوم انسانی هم تا حدودی علاقمند هستند. در عین حال چاره‌ای جز فراگیری درس تاریخ ندارند، همچنین در سال‌های دوم، سوم و چهارم، دروس آن‌ها با تاریخ عجین شده و در مراکز

آموزش عالی، گرایش‌های مختلفی را با توجه به فراگیری خوب مباحث تاریخ دارند که بتوانند ادامه تحصیل دهند. اما در کل می‌توان گفت که دانش‌آموزان این رشته به جهات متفاوتی، که باید بررسی شود، تلاش کمتری دارند و ما سعی‌مان بر همراهی و همکاری بیشتر در این دروس است. در حالی که برای دانش‌آموزان رشته تجربی و ریاضی تاریخ معاصر درس امتحان نهایی آن‌ها نیست، اما تلاش بیشتری می‌کنند.

● برای علاقه‌مند کردن بیشتر دانش‌آموزان به درس تاریخ چه کرده‌اید؟

○ طی چند سال اخیر، متوجه شدم که هرچه قدر برگه‌های کتاب و تصاویر آن کیفیت بهتری داشته باشد، بچه‌ها بیشتر خوشحال می‌شوند و زمانی که خطوط برجسته و تصاویر، جالب و رنگی باشد که اندکی از کادر صفحات را تصویر گرفته است باعث خشنودی آن‌ها می‌شد و خوشحال می‌شدند. لذا در ابتدا تصمیم من بر آن بود که کتاب‌های غیردرسی را با وجود اینکه بسیار قطور و سنگین بود، با خود به کلاس ببرم تا شاید در فرصت مناسب، مطلبی از آن را بخوانم یا اگر تصاویری داشت برای دانش‌آموزان نمایش دهم. من بارها این کار را انجام می‌دادم و حتی از نقشه‌ها و اطلس‌های جغرافیایی که تصاویر رنگی داشتند برای چشم‌نوازی دانش‌آموزان استفاده می‌کردم.

شدنی است، اگر بخواهیم!

گپ و گفت با حمیده شهبازی، دبیر تاریخ شهر زاهدان

سرانجام پس از مدتی تصمیم گرفتیم تصاویر کتاب‌های تاریخی غیردرسی و تصویری از موزه و باغ- نادری مشهد و شهر توس و آرامگاه فردوسی و موزه‌ها و مراکز دیدنی تخت‌جمشید، از جمله تصاویر کوروش و داریوش و فرمان منشور کوروش و تصاویر مربوط به شخصیت نادرشاه افشار و صحنه نبرد کرنال و تصاویر افسانه‌هایی از شاهنامه در آرامگاه فردوسی را در اندازه بزرگ تهیه و آماده کنیم. همه این موارد در مباحث مختلف قابل استفاده بود و کاربرد داشت. حتی ظروف طرح قدیمی و جدید را نیز خریداری کرده و با خود به کلاس می‌بردم و به دانش‌آموزان نشان می‌دادم در نتیجه هم من از کارم راضی بودم و هم دانش‌آموزان.

حتی از سفال‌های شهر سوخته سیستان و تصاویری از کوه خواجه، که به نام قلعه اشکانیان معروف است، و تصاویر تابلوفرش‌هایی که تقریباً قدیمی بود و هم برای تاریخ‌شناسی و هم برای مباحث اولیه و باستانی تاریخ معاصر کاربرد داشت استفاده می‌کردم و حتی برای درس سکه‌شناسی و ضرب سکه از پولک‌های قدیمی که برای تزیین به کار می‌رفته، استفاده می‌کنم.

در بخش نقاشی و حجاری‌های قدیم و باستان، سعی کردم از نمونه لیوان‌های سفالینه جدید با طرح و نقش‌های آرام و هم طرح افسانه‌های آن‌ها که روی برخی از لیوان‌های سفالی، تصویرهای حیوانات افسانه‌ای ترسیم شده و تولید کشور چین است در کلاس نمایش دهم. در هر صورت برای تنوع و خوشایند بودن مباحث مختلف کتاب تاریخ از هر ابزاری حتی اگر این ابزارها ابتدایی و اولیه باشد، استفاده می‌کنم.

● آیا از وسایل و روش‌های دیگری هم استفاده کرده‌اید؟

○ بله. سدی‌های آموزشی و نرم‌افزارهای چندرسانه‌ای مجموعه

کاخ‌ها و بناهای تخت‌جمشید و عجایب هفت‌گانه جهان و همچنین سدی‌های مربوط به استان سیستان و بلوچستان و به‌خصوص راجع به شهر سوخته و قلعه اشکانیان یا آثار باقی‌مانده از کوه خواجه در سیستان را که قبلاً خریداری کرده بودم، در زمانی که فرصت داشتیم، در اتاق هوشمند برای دانش‌آموزان به نمایش می‌گذاشتم.

من سال‌ها قبل از اینکه از این نمونه‌ها برای تدریس استفاده کنم، معمولاً در گردهمایی‌ها و تشکیل جلسات گروه تاریخ استان و دعوت استادان تاریخ از تهران، با زحمت بسیار این ابزارها را با خود حمل می‌کردم و به این جلسات می‌بردم که باعث تنوع برای همکاران و رفع خستگی آن‌ها و تنوع ساعت کار اساتید می‌شد.

در برپا کردن نمایشگاه به مناسبت‌های مختلف هم، از جمله دهه فجر، هفته معلم، روز ملی دختر و... فعالیت می‌کردم. به این مناسبت‌ها از دانش‌آموزان می‌خواستم که لباس‌های سنتی مناطق مختلف ایران را بپوشند و در این مراسم‌ها به نمایش بگذارند. یک بار هم موفق به برپایی نمایشگاه تاریخ استان شدم که بیشتر آثار آن کارهای شخصی بود و بخش قابل توجهی را نیز با کمک سازمان اسناد ملی و اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری استان تهیه کرده بودم. بارها در مدرسه اقدام به تشکیل نمایشگاه از کارهای شخصی خودم کرده‌ام.

حدوداً چند سال قبل کارشناسان آموزش متوسطه ناحیه یک برای بازدید از نمایشگاهی که به مناسبت هفته معلم برپا شده بود آمدند. ضمن اظهار رضایت و خوشحالی، و قدردانی از من، تمایل آن‌ها بر این بود که ای کاش این بخش به‌عنوان اتاق کار درس تاریخ حفظ شود و مورد استفاده دانش‌آموزان واقع شود اما این کار عملی نشد چون مکان برپایی نمایشگاه موردنیاز آموزشگاه بود.

